

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 151. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 1-го липня 1939.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 151. Jersey City, N. J., Saturday, July 1, 1939

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Над. „Свобода“: Нью-Йорк 4-0237, — Нью-Джерсі: Нью-Йорк 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОПАГАНДА ЗА ЧВЕРТЬМІЛІОНОВУ МИРОВУ АРМІЮ

ВАШІНГТОН. — Генерал Малін Крейг, начальник штабу армії, домагається в своїм річному доповіді збільшення американської армії. На його рапорт, армія в часі миру повинна виносити 245,000 жовнів, себто вдвоє більше, ніж вона мала в 1935. році. Рівночасно домагається він відповідного збільшення числа офіцерів.

БОРОТЬБА ЗА МОНЕТАРНУ ВЛАДУ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШІНГТОН. — Конференція представників обох палат конгресу постановила привернути владу президента в монетарних справах, яку недавно обмежив своїм рішенням сенат.

Конференція пропонує конгресові ухвалити закон, який дає задержувати владу президента в монетарній справі й дозволяє урядові купувати срібло поза краєм.

БОРОТЬБА ЗА ДОПОМОГОВІ ПРАЦІ.

ВАШІНГТОН. — Боротьба за новий закон про допомогові праці, що ведеться на конференції представників сенату й палати послів, загострилася до того, що уряд станув перед можливістю, що як старий закон стратить з днем 30. червня свою обов'язуючу силу, уряд лишиться без закону.

Представники сенату хочуть збільшення фондів, а представники палати послів під проводом конгресмена Вудрома з Вірджинії заявляють, що вони ніколи не згодяться на збільшення фондів на допомогові роботи.

ДОДАНО ЗАБОРОНУ ТОРГОВЛІ ЗБРОЄЮ ДО ДО НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ.

ВАШІНГТОН. — Група республіканських конгресменів переперла в палаті послів конгресу ухвалу, що забороняє дозвіл на експорт зброї й амуніції на вилазок війни до всіх воюючих країв.

Президент Рузвельт і секретар стейту Гол кілька разів називали таку постанову в старім законі непрактичною.

ВИЧИСУЮТЬ ЦАРСТВО ПРЕНДЕРГЕСТА.

КАНЗАС СІТІ. (Мізури). — Велика дава присяжних судів у місцевім стейтовім суді постановила судити за обман Генрія МекЕлроя, міського директора за влади „боса“ Прендергеста, Джана Прайора, контрактора, і Джана Ретфорда, начальника підставленої інженерської фірми. Їм закидають, що вони брали гроші „на основі фальшивих претензій“.

СЛІПА „ОГЛЯДАЄ“ ВИСТАВУ.

НЬО ЙОРК. — Гелен Келер, глуха й сліпа письменниця й виховниця, відвідала Світову Виставу й „оглядала“ всі атракції при допомозі провідниці, панни Полі Томпсон. Келер висказувалася про виставу з одушевленням.

На площі Миру відбулися в четвер найбільші збори пластунів, які колинебудь зібралися в історії організації. 50,000 пластунів відбули там вправи зприводу Пласового Дня.

ПРЕЗИДЕНТА УНІВЕРСИТЕТУ СМІТА ЩЕ НЕ ЗНАЙШЛИ.

БЕТОН РУЖ (Луїзіана). — Джексон, бізнесовий менеджер стейтського університету, каже, що він самий стратив 2,000 доларів власних грошей у біржових спекуляціях д-ра Сміта, президента університету, котрого місце перебування ще й досі не відкрито.

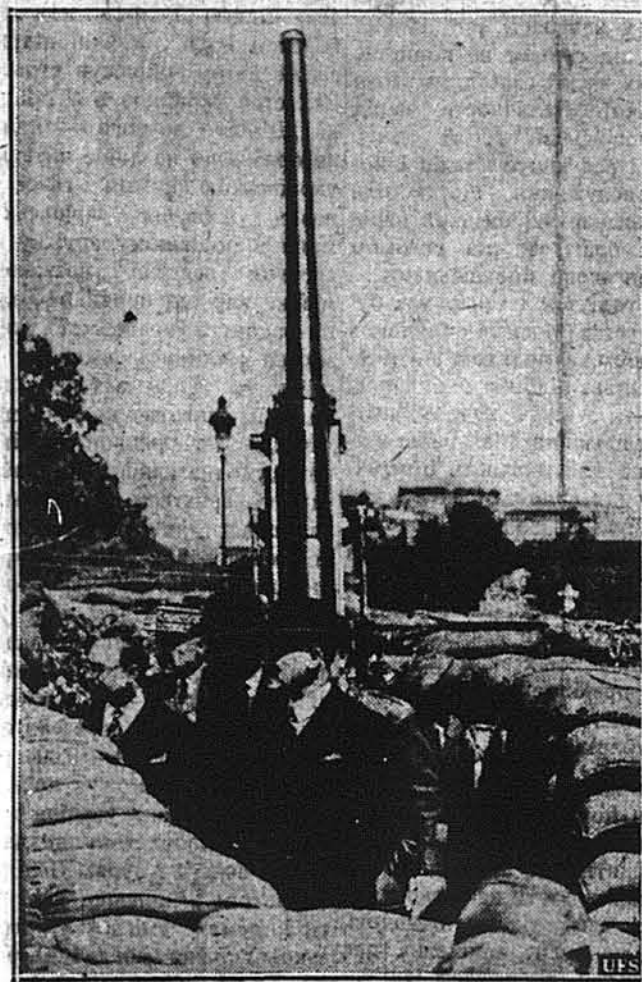
Одна біржева фірма каже, що Смит спекулював на збіжжівій біржі та втратив на тій спекуляції 430,000 доларів.

СПРОВАДИВ ЖІНКУ З ІТАЛІЇ, ЩОБ ДІСТАТИ ДЛЯ НЕЇ ДОПОМОГУ.

НЬО РОШЕЛ (Нью Йорк). — У місцевім федеральнім суді суджено італійського іммігранта Антонія Сісія, за те, що він допустився різних фальшивих зізнань у тій цілі, щоб спровадити сюди свою жінку й поставити її на листу допомоги. Жінка приїхала з Італії й справді побидала допомогу, поки справа не вийшла наверх. Суд не потягав Сісія до відповідальності за допомогові гроші, бо він їх урядові звернув, але за фальшиві афідевіти. За це Сісі й його спільник Трінгалі дістали кожний шість місяців в'язниці.

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР ДЛЯ УМОВ ХВОРИХ.

НЬО ЙОРК. — У шпиталі Белвью лікарі вживають для лікування деяких умових і нервових недуг вистави ляльок. Спроба показала успішною в випадках нервових недуг дітей. Ляльки говорять про клопоти дітей і в цей спосіб наводять дітей займати в різних трудних ситуаціях здорове наставлення. В найгіршому випадку, як спроба не допомагає, то вона дає лікарям можливість вглянути в умови труднощі дитини.

НА ОБОРОНУ ПАРИЖУ.

Президент Франції Альберт Лебрен оглядає противітні гармати, установлені за окопами з піскових міхів у самій середині Парижу.

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ „ЧИСТКИ“ РОБІТНИЧИХ РАД.

Сенатор Елендер з Люїзіани подав у конгресі внесок, щоб усі краєві ради робітничих відносин „вичистити“ з молодих правників, які противляться підприємцям.

ФЕСТИВАЛ КВІТІВ.

В Грімсбі, в центрі садів в Оутеріо, що є дійсним раєм квітів, відбувся річний фестиваль, на якому вибрано 16-літню красуню, панну Грей, „королевою квітів“. Міністер рільництва, Дюван, і тисячі туристів зі всіх сторін зібралися на фестиваль, щоб налюбуватись морем розквілих садів.

Годиться замітити, що українці були співучасниками того фестивалю, бо в тих околицях живуть сотки наших поселенців. Навіть між кандидатами на „королеву квітів“ була українка, а саме панна Ольга Андрейчук з Норт Грімсбі.

ПРОЦЕС ЗА ХАБАРИ.

Перед окружним судом у Білостоці відповідають начальник торговельного відділу Польського Тютюнового Монополію, Савіцький, Б. Альтерлев, Я. Рубінсон і Б. Комачевський за те, що при продажу тютюнових виробів підс. Савіцький брав за посередництвом Б. Альтерлева та згада них двох посередників по 300 до 350 зл. хабара за кожну концесію на продаж тютюнових виробів. Підс. Савіцький признався до того, що взяв дві хабари. На питання судді знав, що заробляв 490 зл. місячно. Крім того діставав тютюнового депутату — 30 зл., ремунації за біляні 600—700 зл., винагороди за надчасельні години праці і діти по 10 зл. денно за візиди, яких було 8—10 кожного місяця.

97,000 ЖИДІВ „КУПИЛО“ ГРОМАДЯНСТВО ВІД 1918 РОКУ.

У Чехії переводять тепер провірку громадянства всіх чехо-словацьких громадян, які придбали громадянство від 1918 р. Стверджено, що число таких громадян доходить до 157,000 осіб. Між ними є майже 97 тисяч жидів, які в останніх роках придбали громадянство бувшої Чехо-Словацьчини за оплатою грошових сум.

ПОВІСИЛИ ДВОХ КОМУНІСТІВ.

У Барановичах повісили двох комуністів: Владислава Лозовського і Максима Максимовича, яких суд засудив на кару смерті за виконання партизанської присуди смерті і вбивство поліційного агента.

КРІВАВА ТРАГЕДІЯ НА ЛЮБОВНОМУ ТЛІ.

Кравчиня В. Кшемінська в Кельцях застрелила свою 5-літню доньку під час сну, свого приятеля шофера Іванського в його помешканні й опісля смертельно зранилася. Здогадуються, що причиною кривавої трагедії була нещаслива любов.

ЗАСУДИ Й АРЕШТУВАННЯ ЗА ВЕРБУВАННЯ ДО „КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ“.

Суд у Станіславові засудив за вербування добровольців до „Карпатської Січі“ М. Стефанова та І. Вередюка по 2 і пів року в'язниці, Д. Микетчука та 2 роки, Юрка Соловчука та Юрка Одока — з Микетчука по 14 місяців. Під замітом вербування добровольців до „Карпатської Січі“ поліція арештувала о. Осипа Яросевича з Берестя, пов. Лисько, та панну О. Кічунівну з Берестя.

ЩОБ ДЕНТИСТИ СТАЛИ СЛУЖБОВЦЯМИ.

Три дні, 29, 30 і 31 травня у Форт Гері готелі в Вінніпегу відбувалася конвенція дентистів західної Канади. Було коло 225 делегатів. Цікаве те, що д-р Т. Дж. Меркелі у своїй промові заявив, що добре булоб, якби дентистика стала громадською справою і щоб завести дентистичні клініки для збільшення обслуговування людей і зменшення коштів.

НЕ ХОЧЕ БІЛЬШЕ ЦИРКУЛЯЦІЇ.

Найбільший щоденник в Англії, „Ди Дейлі Експрес“, відсвяткував свій 60-літній ювілей. В квітні цей щоденник розходився в 2,500,000 примірників денно. Його власник, лорд Бівербрук, роджений канадцем, сказав, що він не бажає більше циркуляції, тому, що через збільшення примірників, збільшиться кошт видання і це не оплатиться.

В 1919 році, коли лорд Бівербрук купив цей щоденник, він мав тільки пів мільйона читачів. Тепер друкують його в той самий час у трьох різних містах, а саме в Лондоні, Манчестері і Глестові.

Прикметою лорда Бівербрука є, що він дуже любить критику і каже, що часто сам на себе пише гостру критику. Гордий з того, що він син фермерського робітника шотландського походження.

ЧАРІВНИЦТВО МІЖ НЕГРАМИ.

Чарівництво найбільш поширене між африканськими неграми, а навіть і американські негри збираються ще й досі багато із забобонів та чарівництва своїх африканських предків.

Ті люди, що досліджували чарівництво африканських негрів, каже, що воно головною опирається на силу вмовлення в людей одної якоїсь думки. По вченому таке вмовлення думки в людину називається сутістю.

От, наприклад, негрський чарівник хоче когось знищити. Шож він робить? Виробляє з дерева ляльку і називає її іменем вибраної жертви. Опісля він день-денно буде вбивати в ту ляльку колючки, шпильки та цвяхи і зашпигувати оту ляльку на смерть. Та чарівник має своїх слуг і ті слуги в хитрий спосіб доносять до відома вибраної людини на жертву, що один із чарівників робить. А що всі негри свято вірять, що коли хтось зробив ляльку і назвав її іменем якоїсь живої людини, то тій людині буде ставатися те, що стається з лялькою, то це має на жертву страшний вплив. Сама страшна думка її вбиває.

Є і в нас така клятва, що каже: „А скалав би ти, як воєска свічка!“ І коли проклята в такий спосіб людина є забобонна і свято вірить, що прокляття має чародійну силу, то справді може з часом занедужати і вмерти. Смертельний вплив часто має на людей і крива присяга, коли людина ложно присягнула й свято вірить, що її має постигнути кара за те.

НЕ ШУКАЙТЕ В ГАЛИЧИНІ УКРАЇНИ, КАЖЕ ПОЛЬСЬКИЙ КСЬОНДЗ

ЛЬВІВ. — Москаль Валуев зо своїм „не було, нема і не буде ніякої української мови“ знайшов свого малого наступника. Є ним ксьондз-полковник д-р Антоні Мядонський, відомий провідник „Союзу ходоцької шляхти“. Ось той поляк заявив у своїм викладі в Познані, що в Галичині України „нігде не било, нема і не бендзе“. Він подав далі, що є фактом, що за польської влади національні відносини в Галичині змінилися на користь Польщі. Бже тепер, казав він, є в Галичині 54% поляків. Ще треба тільки добре потиснути, а буде можна перетягнути на польський бік 1,200,000 душ, що „зрушили сен“. А як так станеться, тоді українці будуть становити в Галичині тільки 27% населення. Цей польський ксьондз підкреслює ще й те, що він, приїжджаючи з Галичини до Познаня, не приїхав з „кресів“, але з такої „польської землі, про приналежність якої до польської держави рішили бої з 1919 року“, а це значить, що він приїхав — з Польщі!

ЗАБРАЛИ ТРИЗУБИ З НАПИСАМИ „БОЖЕ ЄДИНИЙ“.

ЛЬВІВ. — „Новий Час“ (ч. 133) подає, що 20. травня польські жандарми перевели ревізію у Василя Залізняка, різбара в Трускавці. Притому сконфіскували вироблені ним три тризуби з написами з молитви „Боже єдиний“. За ті написи розпочато проти нього судове слідство в окружнім суді в Самборі.

ПОЛЬСЬКА МОЛОДЬ І ТЕРОР.

ВАБШАВА. — Професори львівських високих шкіл вислали до польського прем'єра Складковського делегацію, яка вручила йому меморіал про криваві випадки у польських високих школах у Львові. Делегація подала, що влада в тих школах є в руках молодих терористів, а школи є аренною повного розкладу, який деморалізує все громадянство і є загрозою для польської держави.

УКРАЇНСКА БУРСА В ЮГОСЛАВІЇ.

КЕРЕСТУР (Югославія). — Розпочато збіркову акцію за заснування першої української бурси в Югославії. В ній будуть виховуватись ученики народних та середніх шкіл, діти українських іммігрантів із Бачки, Срему та Босни, в рідному слові, рідному душі та в любові до свого. Перші жертви зложили: о. М. Фірак, парох з Руського Керестура, 3,000 динарів; парох Девятини о. М. Юристий теж 3,000 динарів, українські студенти з Загребу 130 динарів.

НАШІ АРТИСТИ МІЖ ХОРВАТАМИ.

КЕРЕСТУР. — Частина артистів театру „Нова Сцена“, що, як відомо, існував у Хусті, знайшла по трагедії з Карпатською Україною пристановище в Керестурі. У злучі з артистами української читальні в Керестурі дано виставу „Сорочинського ярмарку“ в словаському селі Пивніці. Слухачі-словаки були захоплені українськими піснями. Уже заповідано ту саму виставу, як і „Запорожжя за Дунаєм“, в державному театрі у місті Осієку. Хорвати вважають ці вистави „ревією української культури перед хорватським народом“.

ПОКАЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ.

ЛЬВІВ. — Українські часописи подають широкі звідомлення про показ української моди, влаштований кооперативною „Труд“, який відбувся у Львові в днях 10 і 11 червня ц. р. в „Народнім Домі“. Показ був подібний до тих реві, що їх влаштовують великі крамниці європейських міст для своїх покупців. Майже всі сукні, костюми і плащі були виконані з матеріалів, зроблених в українських фабриках. Це були вироби наших фабрик, де працюють українські робітники. Уже тепер навіть фелони і хоругви є не тільки вишивані нашими руками, але й на наших фабричних матеріал. Було 47 моделей.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ.

ЛЬВІВ. — Тураншину і Стрийчину навістила велика повінь, спричинена наглим виливом ріки Стрий і її допливів. Повінь заподіяла величезні шкоди. Вода зірвала 10 мостів, позминала всі засіви, знищила три млини і шосе на просторі 18 км.

ДАЛІ ЛЯКАЮТЬ УКРАЇНЦЯМИ.

ЛЬВІВ. — „Новий Час“ подає, що німецька преса, пишучи про ноту Польщі до данієвського сенату, пригадає Польщі, що Німеччина готова повернутись „до українського аргументу“.

АНГЛІЯ РІШЕНА НА ВСЕ.

ЛОНДОН. — Бритійський міністер закордонних справ, Галіфакс, заповів Німеччині й Італії, що Англія готова до війни і не допустить до ніяких нападів і загарбувань.

ПОЛЬЩА НЕ ПОПУСТИТЬ.

ВАРШАВА. — Президент Польщі Мосціцький заявив через радіо, що морське побережжя і Помор'я це „доля і сонце польської держави“, без яких вона не моглаб існувати. А Данія і Гілія є основою господарського життя Польщі. Ось тому „Польща не дасть себе відірвати від моря“.

ЩО СКАЗАВ ГІТЛЕР?

ПАРИЖ. — Подають, що на тайній конференції Гітлер сказав, що жереб кинений і нема мови про відворот. Значить, що війна булаб неминуча, і то в найближчих місяцях.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Квитки на пошту пошлати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДІЛАМИ ДО ЗГОДИ, А НЕ СЛОВАМИ!

Згода будує, незгода руйнує. Золоті це слова, коли згода означає спільну активність, а не спільне спання. Інакше разом з „Мир вам браття“ наступить безладдя, брак ініціативи, тихе, спокійне й задовільне сидіння на посадах, або — як кажуть в Америці — на „джабах“. Вислідом такого спокою і такої згоди був би тільки повний занепад нашого народнього життя. А цього собі ніхто не бажає. Тому, коли підноситься в краю і тут в Америці голоси за згоду, то їх треба би зрозуміти так, що нам треба згоди для якоїсь великої роботи. Тому і треба нам усім, що хочемо згоди, в першу чергу видвигати роботу. Треба виразно сказати, якого вона роду і як її треба виконувати. Бо є тільки різниці поглядів у тому, як треба ставити важні справи і як їх розвивати, а не щодо бажання жити в згоді. Адже треба припускати, що розумні люди, якого вони не булиб темпераменту, таки волілиб жити з іншими в згоді, ніж у суперечці. Очевидно, маємо тут на думці нормальних людей, а не якихсь маяків, що не надаються до згідливого співжиття наслідком якихось душевних недомагань.

На нашу думку, повинні ми в першу чергу видвигати якусь спільну роботу, а водночас виявляти публично наші погляди щодо цього, як ми собі уявляємо ведення ось цієї спільної праці. Тоді ми заставимо себе думати більш реально. А також дамо загальної можливість краще визнаватися, хто властиво гальмує ось ту згоду, про яку говоримо і якої всі так бажаємо, а якої нема.

І ще одно мусимо пам'ятати: зерно згоди мусить бути кидане на плідну землю, якщо з нього має вийти плід. Як у старім краю, так і тут в Америці змагаються до створення одного суцільного загально-українського оборонного фронту. Український нарід є атакований з усіх боків. Самозаховачий інстинкт вимагає, щоб оборонятись. І то спільними силами. Та чудо не станеться за один день чи за одні наради. Роз'єднані люди, групи чи партії не стануть за одну годину ангелами. Зате кожна провідна людина, партія чи організація, якщо їй дійсно залежить на загальному добрі й згоді, може висунути і без спільного порозуміння олівну галузку і своїм щоденним поступованням супроти інших груп чи організацій, чи навіть осіб, а також і своїм патріотичним підходом до загальних українських справ і подій виявляти, як то вона не на словах і фразах, а в практиці підходить до тої згоди, до якої накликає. Отже добрих, чесних і патріотичних намірів і діл треба! Як вони будуть, то й легко буде дійти до справжньої згоди. Особливо тут в Америці, де нема ніякої потреби загострювати наше співжиття такими невідповідними промовами і писаннями, які наші вороги визискують для компромітації українських визвольних змагань. Ось такі методи боротьби є також цілком чужі для тут родженого українського покоління. А чейже нам усім залежить на тому, щоб те молоде покоління притягнути до оборони України. Це й повинно бути вихідною точкою у наших змаганнях до згоди. А коли це зрозуміє „Народна Воля“, то й знайте, чому з нею не можна було дійти до згоди на нарадах у Філадельфії 21. червня б. р., а за що вона тепер намагається зложити вину на кого іншого.

О. С.

ВЧІМСЯ ІСТОРІЇ

Гучно-бучно готується со-ветська Росія святкувати 230 роковини полтавської битви. Донедавна, коли більшовицька ідеологія пробувала зеднувати собі українців, запеклим ворогом поступу і свободи був царат. Тепер такі погляди в СССР не в моді. Тепер тільки останній цар властиво був монстром. Той, з яким воювали більшовики, а решта царів — проти них властиво більшовики нічого не мають. Тепер „обожамий Сталін“ дав приказ ведичати царів: Івана Грізного, Олександра Невського (вел. князя), що побив німецьких лицарів у XIII. в. на Чудському озері, Олександра I, що „визволив“ Росію від Наполеона, ну, і Петра I. Цей останній — білий більшовик і такий самий жорстокий як і більшовики червоні — тепер у великій славі в советських письменниках, особливо за його перемогу під Полтавою над Карлом XII і Мазепою. Показується отже, що цар Петро, що вогнем і мечем душив Україну і в крові топив її визвольні змагання, був носієм „поступу“. Натомість Мазепа, що хотів скинути московське царське ярмо, був „реакціонер“ і „зрадник народу“... Так голосить тепер офіційна більшовицька наука!

З нагоди роковин Полтави варто нам усім трохи ближче заглянути до історії. Бо в нас іще живі і ще не вивітріли такі, ніби демократичні, думки, що царі — це злі люди, що царат — це зла система, але, мовляв, народ російський — це що інше. З ним ми завше порозуміємось... Ось із цієї оманю треба нам найскорше скинути.

Порівняймо часи по Полтаві і часи по більшовицьким завоюванням України. Скільки аналогій! І тоді криваві оргії в Лебедині тодішньої царської Чечки, і тепер у рр. 1918, 1919, 1920 і наступних. Давніше київські церкви на приказ з Москви виклинали Мазепу як зрадника. А тепер, замість церков, українські нібито політики і письменники, теж на приказ з Москви, виклинали борців за свободу українського народу як зрадників того народу, як зрадників справи свободи... Давніше Москва, скинувши Мазепу, обсадила гетьманський і інші автономні уряди в Україні своїми лоялами, які мали вдавати, що нібито український нарід держав з Москвою, своєю добродійкою. А тепер, скасувавши українську незалежність, Москва видумала УССР, обса-

дивши чолові становища тої „республіки“ своїми лоялами, які перед заграницею і на-родом мали вдавати, що Україна, мовляв, з Москвою, своєю добродійкою...

І тоді і тепер політика московська супроти нас лишалася та сама. І тоді і тепер під маскою гарних фраз Москва старалася представити себе єдиною опікуною нашого народу, а його вірних синів „запродавцями“. Тоді цар Петро писав у маніфесті, що „ніякий нарід під сонцем не користає з таких ласк і свобод, як Його Царської Величності нарід малоросійський“... А тепер усім і всь віщує Сталін і його прислужники, що ніколи не зазнавав український нарід таких благ, як під режимом московського більшовизму...

Як тоді так і тепер все було в устах Москви облудою і фальшом, а правдою — її єдина ціль: підбити наш нарід, зробити з нього худобу, сміття, невідлуків, а з країни відсунути для дальших імперіалістичних планів Москви і для винищення наших багатств... І цілі й методи московської політики в Україні лишались однакові і тоді, за царату, і тепер, коли до влади в Росії прийшов російський нарід та його представники більшовики. І за самодержавства, і за республіки.

Ось що правду, з нагоди роковин полтавського бою, треба нам собі пригадати. Треба пригадати, що цілі політики Москви супроти нас завше були ті самі, віками однакові. Ті цілі були: знищення нас як народу. Незалежно від того, яка форма правління в Москві панувала: царат до 1917 року, лібералізм демократії Керенського до 1918, чи потім — більшовизм...

Треба усвідомити, що нашою ціллю ніколи не є боротьба чи то з московським царатом, чи то з московською демократією, чи то з московським більшовизмом, лише завше і всюди з Москвою як такою, що хоче панувати над Україною.

ЗЕМЛЯ ПОМІЧНА.

Людина, що ходить босими ногами по землі, здоровша від людини, що ходить узути, бо черевки відгороджують тіло від прямого контакту з матір'ю-землею. Кожна людина має в собі певну кількість тілесної електрики. Щоби бути здоровим, то треба мати зрівноважену кількість цієї електрики. Дотик ніг з землею зрівноважує електрику в тілі.

ЯК ТОМУ 60 ЛІТ РАДИЛИ БОРОТИСЯ З МАДЯРИЗАЦІЄЮ

Коли тепер наші брати на Закарпатті після короткої самостійності дісталися знову під Мадяричину, цікаво буде довідатися, які проекти піддавали тому шістьдесять літ, щоб рятувати карпатських українців перед змадяризуванням.

Газета „Руская Мисль“, що виходила в Росії, помістила у випуску за березень 1880, ро-40ку статтю „Голосъ изъ Угорской Руси“, в якій підписаний автор зображує страшний стан українців в Угорщині. „Дійшло до того — пише автор — що не лише читання українських книжок і газет, а навіть уживання української мови в родинному кружку о-свіченої верстви вважають майже карною провинною, хоч по закону української мови можна вільно вживати у школі та церкві, а тепер повинні її вживати в урядових зв'язках начальників повітових, судових і інших із особами і товариствами української народності, як також у протоколах окружних зборів в українських комітатах“. Якраз рада на це? Автор статті, між іншим, вказує на колонізацію Криму закарпатськими українцями, котрі, на його думку, легко моглиб переселитись там у числі 30,000—40,000 родин. Колиж не можна поселити закарпатських українців на Кримі, то лишаться ще Азія, далекі береги Амура... Далі каже автор: „Лішаючи свої хати і землі, емігранти угорської України моглиб переселитись масово на урядові (казонні) землі, бо приватні власники не дають достаточних гарантій, що виконають заключені з емігрантами умови. Коли це гаряче бажання: переселитись на урядові російські землі здійсниться, емігранти не лише будуть урядовані для української народності перед змадяризуванням або від загину без сліду в Америці (?), а ще і положення тих, українців, які залишаться в Угорщині, дуже швидко поправиться. Коли мадяри переконані, що українці можуть рятуватися від мадярського гнету еміграцією, мадяри стануть далеко оглядніше поводитись із своїми українськими громадянами, які приносять такі великі користі державі своєю працею і своїм талантом“.

Як бачимо, угорський патріот розвивав цю справу швидко і доволі навіть дотепно! Однак це раціонально і пра-

вично? Зачнімо від колонізації. Це факт, що закарпатські українці в тих часах емігрували до південної Угорщини. В темешварському комітаті, в Бачці, навіть у Славонії повстали українські оселі з населенням яких 50,000 душ. І до Америки емігрували, коли в деяких околицях Угорщини показався голод. Українська колонізація на півдні Угорщини (тепер ці землі належать до Югославії) це вислід цілого століття. Багато з тих українців у Югославії зденационалізувалися.

Крайне наївно думати, що колиб угорські українці частинно були уступилися із своєї прадідівської землі (автор радив переселити на Крим 30,000—40,000 родин, себто яких 150,000 душ), то мадяри булиб поводитись людяніше з рештою українців, які ще залишилися, бо боялись би щоб і ті не втекли на еміграцію! Навпаки, мадярам це було на руку, вони того лише хотіли, щоб українці оставили ім свої землі, так гарненько, без бою...

Боротися за народне існування, а не покидати рідної землі, ось що повинно бути наказом українців, де вони лише живуть. Годі заперечити, що національна боротьба на Мадяричці не легка, тимбільше, коли українська інтелігенція покинула була тоді свій нарід, мадярську мову вважала красною, панською, а українську хлопською, хоч українська мова поправді далеко краща і милозвучна ніж мадярська. І що говорити про відносини серед угорських українців тому 60 літ, коли це тепер після так багато досвідів усе ще маємо Фенчиків і Бродів. І чи такі дуже страшні булиб нам мадяри, колиб наш нарід не мав серед себе зрадників - москвофілів - мадяронів? Мадяри не змадяризували українського народу, якому судилося жити тисячу літ під їх пануванням, тому не змадяризують і тепер. А коли закарпатські українці солідарно станулиб в обороні своїх належних прав, мусілиб дати нам усе, що нам належиться — і без натиску посторонньої держави.

Вже тому 60 літ признавала угорська конституція права таємного українця, м. і. вибір послів до будапештського парламенту. Чи мусіли вони посилати до того парламенту мадяронів? А мадяри бачили

крайню уступливість освічених українців і ставили чимраз більші вимоги. Однак при перших ознаках неуступливості і відваги, вони певно зреклись би неоправданих претензій: наказувати, якщо хто мовою має розмовляти в родинним кружку. В угорських українців існувала в 80-тих роках 19-го століття одинока та-зета „Карпат“, орган єпархіального правління і обществ св. Василя Великого, що виходила наполовину мадярською мовою. Ця газета, сама собою, не могла приносити користи народові, коли писала такою мовою: В нашом духовном сімєнні сущий сад, будущим учителям нашого народа, причетниками наші художественно оброблен, как ми самі удостоювали, что оно свидетелствует при том, что наші причетники свой до-суг не теряют“. Можна премію визначити, хто відгадав би, по-якому це написано.

Щойно в 90-тих роках мину-го століття праця для українського народу на Закарпатті сту-пила на правильний шлях, коли теперішній президент Кар-патської України о. Августин Волошин став видавати газету народною мовою.

І теперішня боротьба з ма-дярами, хоч вони загарабили Карпатську Україну, напевно не пішла намарне. Мадяри певно більше будуть рахуватись із карпатськими українцями, ніж рахувались би тоді, колиб вони добровільно, без бороть-би були пішли в мадярську не-волю.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Історичне оповідання. Написав І. П. Горішнінський. З передмовою Миколи Голубця. Видавництво „Українська Бібліотека“. Накладом Івана Тиктора, Львів. Ст. 127. Книжка має 20 розділів.

У цій оповіданні розпові-дається про різні пригоди двох українських студентів у Львові, що вибралися на вищі науки до Києва й опи-нилися у війську Хмельниць-кого. Тут описані докладно подвиги полк. Семена Висо-чана, що був провідником українських повстанців у Галичині.

Ціна (в оправі) 75 цент.
Замовляйте в книгарні „Свободи“:

„Svoboda“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

Остап Шинкаренко.

МАДЯРСЬКИЙ НАПАД НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

(Протокол зізнань).

Коли я був перебраний до цивільної й признався, що вмію по мадярськи, мене спочатку били, казали, що я зрадник, а інші казали, що мене ще гірше треба покарати як такого, але пізніше побідила думка, що я ще придамся для мадярського народу. Я зізнавав та-ке: Що я ученик севлюської торговельної школи, що нашу школу евакуювали з огляду на небезпеку війни з Севлюша до Хусту, а з Хусту, коли прибли-жався фронт, перевезли нас до Румунії. Що я маю 19 літ (в дійсності 23). — Прим. Шинк., що я стріляти не вмію, кріса ніколи в руках не мав та взагалі ні з ким не бився.

Пропустили мене на волю 24. березня 1939 у год. пів до 5. пополуночі. Мою мову вийшло, що 7 товаришів, а між ними були декотрі дійсно ученики, але учительської семінарії.

Та вернувся ще два дні взад. В середу, 22. березня, прибув якийсь пан в асисті мадяр-

правне забезпечене становище. Пан той не відповів на це ні-чого і забрався. До мого випущення на волю нічого подібного не сталося. Цей, по-всій правдоподібності, був з польського консуляту в Севлюші.

Після цього пополуночі при-їхав наглий суд, военний трибунал з Ниредьгази. Головою був якийсь малоого росту правник. Він сам не бив, але сто-яло п'ять жандармів та один член суду цивіль, що знав по українськи, а ті гумовими палицями й кольбами били до-скоку. Били по зверхності до-крови. Згаданий цивіль ударив Січовика Федька з „архіву“ гумовою палицею так, що та розлетілася на три частини. Федько не впаав. Його били далі, та били доти, поки не-дистався на своє місце. Ці по-бої при суді, це було страшне видовище. Спеціально били „відділу смерті“. Поручник Су-лятицький, четар Граб, десят-ник Сидоряк, десятник Балан, аспірант Нишей (вічно усміх-нений), асп. Маковецкий, що працював у редакції „Наступ“, асп. Децик і інші були від по-бої цілі окривлені та сині й запалухи. Спеціально зідуть у мадярів викликував вусатий десятник Сидоряк (стара вой-на з сотні Вітовського). Його били всі мадяри, що прихо-дили оглядати полонених.

Багато галичан дали себе записати як уродженців Вели-кої України, щоб їх не вида-ли Польщі. Між ними асп. Мостиский, асп. Пилипчук, виступ Ярмолович та багато ін-ших. Їх били, але вони мали надію, що видадуть їх до Ні-меччини. В групі „загранич-них пашпортів“ (Нанзен) був директор Січової Гостиниці Лемко, четар Чубатий, інж. Колодій, інж. Шевченко, інж. Филипович та багато інших. Інж. Волянський подав себе також за громадянина Німеч-чини, однак зрадник, „Січо-вик“ Борш із Севлюша, ви-давав його, що він був один з провідників, і його дали до „відділу смерті“. Крім інж. Волянського видав той зрад-ник Ворш ще кількох. Був ще один тип, що видавав ма-дярам, а був це також „Січо-вик“ зо Страбичова Шойного (напевно не знаю).

Часами вночі або в день приводили з гір зловлених Січовиків. Одного разу привели групу вісім людей, зловлених над Кобилецькою Полянкою. Їх страшно збили й взагалі диву-юся, що їх привели, бо вони звичайно в горах зловлених стріляли на місці.

Знаю, наприклад, що дві групи, зловлені у Веречанині, одна з 16 людей, друга з 39 людей, що складалися з га-личан, вивели на Бескидську

границю, де мадяри разом з поляками їх скорострілами розстріляли. Наперед казали викопати собі могили. (Точно опишу. — Прим. Шинкаренко).

Але щоб не відійти від го-ловної теми, то є про „суд“ з Ниредьгази, продовжую. Перекладачами були зрадник Бо-рош і Січовик Вайда. Суд пи-тав: генералія, від коли був Січовиком, до якого краю приналежний, скільки вбив ма-дярів, де подів кріса або скоростріла. Списавши це, били, аж поки не привели на місце. Так це тягнулося в безконеч-ність. То є в день і ніч.

Розуміється, що вночі не питав „суд“, а питали вояки з власної „пильності“. До суду треба було приходити без близи, светера, а тільки в со-рочці, „щоб слідство йшло плавніше“.

Для мене, котрий знав пер-фектно по мадярськи, далше для Вайди, Боршоша, Секер-ша, Шанти, Гвоздулича (оба з Вел. Березного), Осація з Праги, та останнього імя не пам'ятаю, наглий суд закінчив-ся так, що нас випустили на волю. В п'ятичому пополуночі прийшли жандарми, а перед-тим дали нам взуття, завели нас на жандармерію, де ми ді-стали посвідки. Посвідка, кот-ру має сховану в Угорторі, звучала так: „В ділі Сидора Данієа я вів слідство в справі

його приналежності до січо-вої гарди, я не знайшов ні-чого підозрілого. З нинішнім днем пускаю його на вільну-стопу з тим, що негайно зго-

ситься на жандармерію сво-їого місця замешкання. Під-пис нечистий. Дата: Великий Бичків 24. березня 1939“.

(Кінець буде).

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ

повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ
СОФОРІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободи“:

„SVOBODA“
83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЕ СПРАВЖНІЙ АМЕРИКАНИЗМ?

На річній конвенції безсмертної організації Кивонис, що недавно відбулася в Бостоні, ухвалено резолюцію з закликом до федерального уряду здушити всяку неамериканську діяльність чужинців в Америці та вразі потреби депортувати їх з Америки.

З резолюції виходило, що конвенція й організація Кивонис є справжніми оборонцями американізму. Вони теж між рядками оголошують себе у правними судити, що є американською акцією, а що не є американською акцією. Вони теж проголошують мимоходом, що депортація людей з Америки є виразом американізму.

Тимчасом всяка людина, яка хочби трохи знає політичну історію Америки, могла б їй дочитатися, що Америка традиційно давала в Америці пристановище людям, які втікали з різних країн світу, переслідувані за свої політичні переконання. Якже тепер має Америка робити в імені американізму те, проти чого вона в імені американізму все практично виступала? Американці можуть не любити фашизму й комунізму, але чи депортація людей немилых поглядів була американським засобом боротьби проти таких думок?

ЧИ ДОБРИЙ ЗАСІБ?

Та міг би хтось сказати, що депортувати імігрантів немилых американцям поглядів може й не є згідним з американською традицією, але надзвичайна ситуація вимагає надзвичайного засобу, навіть поломання американської традиції.

Та на це можна би спитатися: не вже можна побороти комунізм і фашизм депортацією імігрантів, що признаються до фашизму й комунізму? Можна це зробити тоді, якби фашизм і комунізм ширилися лише серед імігрантів, та якби уряд міг вилловити всіх імігрантів фашистських і комуністичних симпатій.

Як звисно, комунізм і фашизм ширяться не лише серед імігрантів, але й серед родючих американців. І звисно теж, що навіть якби лиш одні імігранти „занепадали” на фашизм або комунізм, то ніякий уряд не зможе вилловити всіх фашистів і комуністів. При найкращій волі уряду все це лишиться багато їх на насіння.

ВИХОВАННЯ Й ПОГОДА.

На зборах так званої генеральної ради виховання виступив її директор з критикою теперішнього виховання молоді. Говорив він, що нині вже всі виховники признають потребу переімени виховання. Всі вже зрозуміли потребу завести ріжні зміни у вихованні.

Одначе, говорив він, виховники покищо лише говорять про потребу нового виховання, але реформи виховання ще не заводять.

Видно, що з вихованням має справу так, як з погодою, як сказав про погоду американський письменник Марк Твен: всі люди признають, що з погодою треба щось зробити, але ніхто, як видно, в цій справі нічого не робить.

ЗВІДКИ ЗЛОЧИНСТВО?

На краєвій конференції суспільної захорони в Бофало виступив професор криміналістики в Бофаловському університеті з відчитом про джерела злочинів.

На його думку, головною причиною злочинів в Америці є американська звичка цінити вагу людини за її маєтком. Отже за американським злочинністю винувата така а-

мериканська культура, бо оцінка вартості людини це одна з основних складних частин культури.

Звісно, професор радив американцям закинути свій культурний звичай цінити вагу людини за її здібністю „робити гроші”.

А можеб обернути процедуру й давати людям гроші відповідно до їх ваги для громадянства? Якби так, наприклад, дати змити вагу Джованні Луїса, відомого чемпіона мордотлуків, платною президенту Злучених Держав і дати йому за вечір роботи 5 доларів? Що сказав би на це бофаловський професор криміналістики?

„БУГІМЕН”.

На зборах Ради Вищої Шкільництва в Нью Йорку виступив економіст цієї ради, Джан Флін, з остерогою до американців, що такі змови між підприємцями й робітниками в промислах, які існують наприклад у промислі будівлянь, мусять довести до штучного попиту й штучно удержуваних високих цін, а це є першим кроком до фашизму в Америці.

На зборах східної округи Краєвої Жіночої Партії, що онові відбулися в Атлантик Сіті, Нью Джерзі, виступали бесідники проти обмежування жінок у добуванні робіт. Ухвалення законів у тому напрямі признано резолюцією першим кроком до фашизму.

Що в Америці розвиваються фашистські організації, звисно, але чи від таких річей, як ось тут сказано? Чи не переборщено тут страхання? Чи не живається вже фашизму й комунізму як страхонду на горобців, або як у старім краю живино коминара чи цигана для страхання дітей: „Як мені важинься піти на вулицю, то тебе цигани вкрадуть!”

ПЕРЕКОНАВ.

Сенатор Кеппер сказав у своїй радіовій промові про боротьбу між робітниками й підприємцями: „Як капітал і праця, уряд і фінансисті не погодяться, то в Америці будуть діятися речі, яких ніхто з нас не буде любити”.

Що це за такі лячні речі? Чомуб їх не назвати по ймені? І чи переконає це підприємців і робітників співпрацювати з собою? Правда, в Америці справді може щось таке статися, що цього ніхто не буде любити, але чи можна страхіттям того невідомого й нелюбого відстрашити підприємців від сварки з робітниками? Ім може бути щось немиле в майбутньому, але кооперувати з робітниками їм уже тепер неміло. Може бути немілим те майбутнє підприємця, але воно буде теж немиле робітникам, а є люди, що не дуже протестують проти лиха, якщо не вони одні його терплять.

ПРИГЛЯДАЮТЬСЯ ДО ЖИТТЯ.

Газети подали широкі внятки з промови одного нью-йорського проповідника, котрий радив своїм вірним не бути лише глядачами життя, але його учасниками.

З його слів виходило, що він приписує цей нахил бути лише глядачами життя новоцчасному нахилу ошаджувати працю та заступатися в кожній роботі машинами.

Чи справді? Чи не бачив він людей, які машин дуже мало вживають і зовсім не думають уживати більше машин, щоб заощадити собі праці, а проте в житті теж не беруть живої участі, в політику не бавляться і живуть у своїм „геті”, оточені китайським му-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИЯСНЕНА СПРАВА.

Думаю, що нема що більше вияснювати про те, що не всі ті, що прибули на Український День на Світовій Виставі в Нью Йорку, могли добре бачити нашу програму. Знаємо з вияснення Виставового Комітету, як і з того, що було подане „Свободою”, які великі й трудні перешкоди треба було побороти. Треба нам тільки радити, що всетаки Советам не вдалося спинити українського виступу. Хто добре приглянувся до тих, що пробували вносити неспокій між публікою, той пізнав „тип”, що їх знаємо як московських ступайків. Це вони постійно крутилися і вимахували руками та провокували своєю непосидючістю присутніх, що хотіли слухати програми. Декого з тих я бачив перед нашою програмою перед советським павільйоном. Щось нагадувалися їм дуже гарячо дискутували. По їх пізнішій поведінці можна припускати, що хотіли допомогти Советам хоч тим, що спробують внести заколот. Та і це не вдалося.

Михайло Беля.

НАШІ ДІТИ Й У. Н. СОЮЗ.

Рекордовий звіт У. Н. Союзу за 1938 рік вказує, що в У. Н. Союзі було 24,443 старших членів і 8,260 молодих.

За роками число забезпечених у Молодечому Департаменті представляється так: від одного до п'яти літ було 818 дітей, від 5 до 10 було 1,650, від 11 до 15 було 3,680, а від 16 до 18 було 1,106. Це вказує, що членство дітей і молоді збільшається зо старшими роками.

Молоді члени — це резервуар У. Н. Союзу, бо ті члени мали би перейти до Молодечого Департаменту до старших і згодом перебрати у свої руки цілу долю нашої організації, а з нею і те провідне місце, яке займає У. Н. Союз у житті української іміграції в Америці.

З виказу бачимо, що ще є дуже багато дітей, яких родичі є в У. Н. Союзі, а діти не є в ньому. І тут перше прохання до родичів-Союзовців: віддайте своїх дітей У. Н. Союзу! Дехто каже, що не може тримати в У. Н. Союзі більше як одну дитину. А я питаю: а як може тримати в інших асеруаціях? А деж факт, що наші діти є в тих чужих організаціях, а навіть у таких, що ставляться до нашого народу ворожо.

У. Н. Союз дає тепер усі можливі вигоди. І дає добру винагороду за організаційну працю. Значить, треба кожному з нас тільки хотіти працювати для У. Н. Союзу, а Союз міг би скоро подвоїти своє членство.

В 1938 році перейшло з Молодечого Департаменту до старших 715 членів. Це гарний приріст. Добре знаємо, скільки то треба праці, щоб зорганізувати таке число членів. Але ми могли би мати далеко

більше, якби подбали, щоб збільшити число дітей і молоді. Тоді був би вже запевнений зріст У. Н. Союзу.

Тепер настали літні місяці. Люди сходяться часто разом і говорять про ріжні справи. Не забуваймо всюди порушувати і справи У. Н. Союзу. Приєднуймо всюди до нього нових членів і розбудовуймо тим чином свою власну, рідну силу.

Степан Слободян,
головний радий У. Н. Союзу.

НА РІКАХ ВАВИЛОНСЬКИХ.

Це псалом журби, сліз і печалі. Після туги по втраченій Батьківщині, голос покаяння. Як багато думок викликає цей псалом у нас, українців! Як багато говорить він нашому серцю!

Цей псалом співали сини Ізраїля, які втратили свою Батьківщину і рідний Єрусалим. Співали в гіркій неволі у жорстокого ворога. На ріках Вавилону жили святим спомином про Батьківщину, про рідні місця рідної землі, про рідні річки, гори, рідний нарід. Все це забрав і все знищив жорстокий ворог. Але винником цього нещастя всеж такі був сам нарід, що став поклонятися чужим богам. А це підірвало любов до Батьківщини, похвалило нарід твердості та мужності, розділило його на ворогуючі партії, покляло шлях до зради, до зневіри. І ось тепер приходиться ізраїлевим каятися в неволі у гордого переможця.

Ось такі приклади бувають повчальні для цілого людства. І ми, українці, розвіяні у великому числі по ріжних краях світу. Збуваємо своє життя і також співаємо жалібні пісні на берегах чужих річок та озер. Пригадуємо собі як наші славні Запорожці, перебуваючи у турецькій неволі, співали на берегах чужих річок і морей невольницькі пісні. Пригадуємо собі, як Мазепа, Орлик та інші вигнанці шукали по чужих краях поміччів для України. Співують невольницькі пісні наші рідні в Росії, Польщі, Румунії чи Мадящині... І ми зо слюзами і глибоким жалем згадуємо свою далеку, чудову Україну, обвіяну поезією, обрядами, звичаями, простотою, сердечністю й поборністю. І в нас стискається серце, що не бачимо наших топол, ні хаток, ні вишневих садочків, ні синього святого Дніпра, бистротечного Дністра, рвучкого Прута та кришталевого Черемоша. І ось так покутуємо за помилки минулого, що поклонилися чужим богам, як це було у старого ізраїля.

Ось минуло 20 років від нової неволі. Та чи зрозуміли ми свої хиби і помилки? Бачимо, що історія жидівського народу є великим прикладом і для нас, українців. Так хай цей приклад не пропаде для нашого народу.

„На ріках Вавилонських там сиділи й плакали” — пам'ятаймо на це! Українці! Невже по старому будемо складати вину на всіх і вся, а не на себе самих? Невже будемо власними словами і ділами валити, нищити й руйнувати те, що інші здобули героїською посвятою? Невже ми не опам'ятаємось? Невже не годен промовити до нас Шевченко зо своїм: „Схамініться, недолюдки, діти юродиві...”? Перестаньмо нищити себе! Бо це є вступом до властивої згоди.

Михайло Шмігельський,
Клівленд, О.

ЩО Я ХОТИЛАБ ЧИТАТИ В „СВОБОДІ”.

Само собою розуміється, що, як жінка, бажалаб я, з чим зрештою кожна жінка погодиться, бачити більше матеріалу на жіночі теми в нашій „Свободі”. Не хочу тим сказати, що панове редактори цю

УВАГА! **УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ КОННЕКТИКУТ І ОКОЛИЦІ!** **УВАГА!**

СТЕЙТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ У ПОРОЗУМІННІ З УСІМИ НАЦІОНАЛЬНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ І ПАРОХІЯМИ, ВЛАШТУВУЄ

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕНЬ

У ВІВТОРОК, 4. ЛІПНЯ (JULY 4th, 1939)

у MAENNER CHOR PARK-у, 412 Orange Avenue, WEST HAVEN, CONN.

(ПРИ BOSTON POST ROUTE No. 1)

Початок у год. 12. вполудне. — Вступ до парку 25 ц. для дорослих, для дітей даром.

Простора галія до танців. Безплатне місце до паркування авт. Добірна музика. Рівнож добрий буфет, з чемною службою.

Українці! В часі, коли на рідних землях гинуть найкращі діти нашої нації, ми тут не сміємо бути байдужими. Приходять усі, щоб своїми силами звеличати цей День, а тимсамим допомогти визволенню рухові.

Екзекутива Стейтної Організації стейту Коннектикут.

справу занедбують. Але коли візьмемо під увагу, що в останніх роках велика частина наших часописів завела в себе „жіночу сторінку”, то такі „Свобода” під тим оглядом лишається трохи позаду. Коли я забираю голос у тій справі, то не хочу тим сказати, щоб „Свобода” стала феміністичною, чи навіть до того змалала. Але на такий великий відсоток жінок читачок „Свободи” ми могли би мати трохи більше матеріалу на жіночі теми. Коли пишу про „матеріал на жіночі теми”, то не маю на думці виключно жіночого руху, але перш за все маю на думці такі теми, які безпосередньо відносяться до практичного і родинного життя, до матері і жінки взагалі. Візьмімо, наприклад, куховарську справу. Наше жіноцтво виказує на цій полі великі браки. Нам часто доводиться бачити немінчик дітей у наших родин, яких батьки здорові, кремезні, а діти хирляві. На мою думку, щось там недомарає. Значить, якість харчів, їх скількість чи ріжнорідність невідповідні. Бож треба нам, господарям, розуміти, що коли, наприклад, на обід варимо вареники, то на вечерю не будемо варити макаронів, бож це одно і те саме. На жаль, багато з нас цього не хоче розуміти. Часто можна почути від матерей: „Я в старім краю на бараболях виросла, а проте живу і здорова”. Це зовсім нерозумне говорення, бо клімат, повітря і життєвих обставин старого краю не можна порівнювати з Амери-

кою. Коли читаво статті чи дописи на ріжні жіночі теми, вони часто і то звичайно відносяться до організаційного життя, з яким не кожна жінка має безпосередню стичність, а частіше ці статті чи дописи писані таким тяжким, непопулярним стилем, що їх пересічні жінці годі зрозуміти. Хотіли наше жіноцтво піднести і зрівняти його з жіноцтвом інших народів, американців, англійців чи французів, пишімо більше на такі життєві теми, з якими наше жіноцтво стичається в щоденній його житті. Дехто може сказати, що це замало важні теми та що над ними не варто ломати собі голову. Та я від себе скажу, що такі теми, які нашу жінку всеотропно освідомили, починаючи від її щоденної кухонної праці є незвичайної ваги. Жінка приготує харчі, які починають силу і здоров'я нашої родини, жінка приготує білія й убрання, що означає культурний вигляд людини, жінка дає за порядок в цілій хаті, що означає культурність і чистоту цілого загалу. Вкінці жінка, як мати, ховає і навчає дітей молитви, рідної мови, звичаїв і т. д. Якщо ми віримо, що в молоді наша будучність, то стараймося улекшити працю жінок і матерей, які цю молодь фізично і морально виховують, бо які діти такий і нарід.

Марія Демидчук,
члениця 293 від. У. Н. С.

Заняття.

— Отже хочете одружитися з моєю дочкою? А якже ваше заняття?

— Винищую шурі, миші, хробаки. Ось цього місяця забив я майже п'ять тисяч шурів.

— Гм... І зможете тим вивести до нас теперішню життєва стопа. Таких і подібних жити родину?

Останнє слово.

Французький письменник Вольтер любив багато говорити. Ця звичка зростала в нього з віком. Одного разу його відвідав один із його приятелів, Роланд де Плятьєр, державний діяч, що згинув трагічно підчас французької революції. Плятьєр приїхав до Вольтера зо своєю жінкою до Ферне, де мешкав Вольтер, коло Женеві. Гості просиділи годину, а Вольтер говорив у весь час, не вгаваючи. Коли вони вийшли, пані Плятьєр, велика звеличниця Вольтера, що теж любила дуже багато говорити, сказала до свого чоловіка: „Ах! Я хотіла би прожити бодай місяць у товаристві такого розумного та дотепного письменника!”

На це відповів її чоловік: „Я теж був би дуже радий цьому, бо тоді ти побачилаб, що не завжди можна у розмові мати отаннє слово”.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ ЖИТТЯ РІЖНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЛЕМЕН ЧИТАЙТЕ ПОВІСТІ З ЖИТТЯ

Наприклад для пізнання життя ЛЕМКІВ: **ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ**

ЗА ЗЕМЛЮ

ЛЕМКІВСКА ПОВІСТЬ

з передмовою Богдана Лепкого

Автор цієї повісті служив довгі роки суддею на Лемківщині, а, як звисно, суддя може пізнати життя народу так, як лише може пізнати уродженець або священик.

Життя лемків у цій повісті змальоване так, як воно є. Автор нічого не підкрашує й зогніжує. Він ні навчав, ні моралізує. Як суддя старався писати про правду: малює велику любов лемка до рідної землі, його старинні звичаї, що часто зустрічаються з писаними законами держави. Любо, до землі й рідної мови задується ще з любов'ю до іншої людини, і так повністю складає картину життя цього прецкавого українського племені, що на своїй маловрожайній землі та серед важких і несприятливих життєвих умов зберегло свою рідну землю, свої старосвітські звичаї, мову й віру.

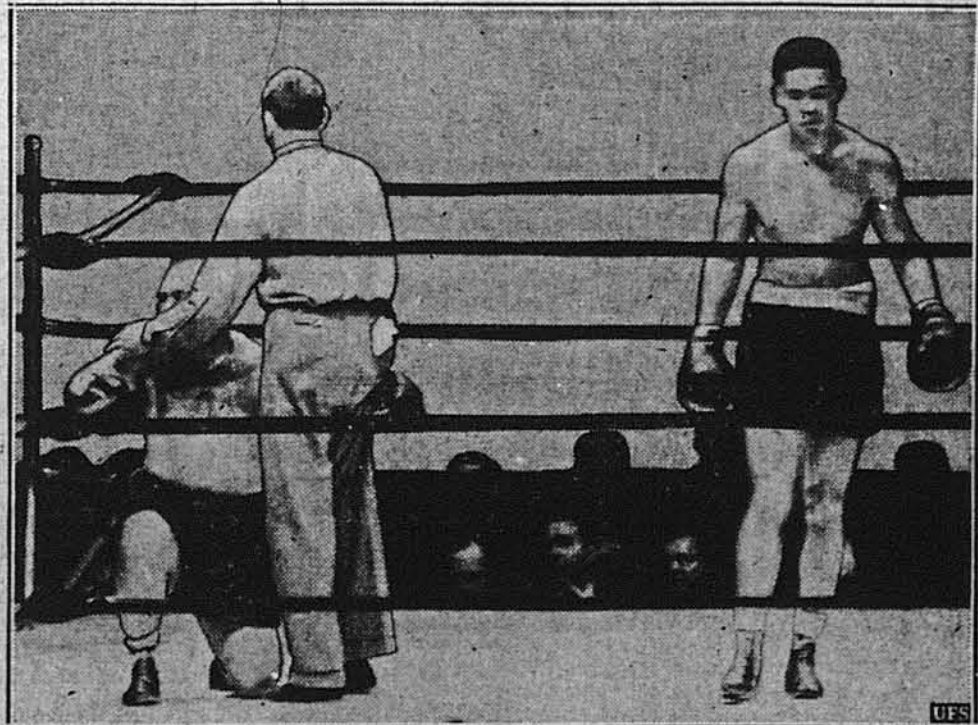
Відомий український письменник Богдан Лепкий у передмові до повісті подає багато невідомо про лемків та автора. Всі розмови в повісті йдуть лемківською мовою, але автор обласкив розуміння цієї мови доданням на кінці книжки словничка лемківських слів.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення слати до:

„Свобода”

BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З КУЛАЧНОГО БОЮ ЗА ЧЕМПІОНАТ.

Кінець боротьби на кулаки між чемпіоном Джовом Луїсом та його визовником Тонієм Галентом у Енкі Стадіон у Нью Йорку. Сцена з 4. „равнді”, коли Галент, напів притомний, упав у руки „рефері” Донавана й не встав до 10 секунд.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ
В АМЕРИЦІ

ЕМБРИДЖ, ПА.

Удала академія в пошану
Коновальця.

В неділю, 25. червня ц. р., відбулося коло триста людей до сали „Сініор Гай Скул“ на жалібною академію, влаштовану в річницю смерті полк. Е. Коновальця. Академію влаштував 36 від. ОДВУ. Академію відкрив коротким річевим вступним словом секр. ОДВУ, Петро Андрусинин (тут роджений молодий націоналіст). Дуже гарна й интересна була наступна точка. З боку сцени юнак трубить похоронний марш, люди встають, а на сцену перед образ полк. Коновальця вносять члениці Золотого Хреста з Пітсбургу вінець і складають на могилі. Інші жінки ставляться в ряд перед сценою. Пані Ониськів вголосило гарно обдумане слово на могилу покійного. Всі члениці У.З.Х. були в гарних білих одностроях.

Тепер виступив великий хор з Микіз Ракс, Па., під управою о. Д. Сенеці, і з солісткою А. Попінчак та солістом І. Сошинським. Відспівав пісні: „Боже великий“ Лисенка, „Восхвалю“ Бортнянського, „Що то за Грім“ Колески, „Святий Боже“ Нижанківського.

Головну промову вголосив запрошений о. С. Мусійчук з Йонгстаун, Огайо. У ширій та пахлій промові він згадував культ героїв, а зокрема згадував заслуги для нації полк. Е. Коновальця. Публика часто бесідничко оплескувала.

Гарно і гармонійно вийшли пісні-терцети: „Ми любимо Україну“ і „Віддала мене“, які відспівали дівчата: Леся, Люба і Слава Ониськів, а таксамо гарно була декламація школярки М. Сухої.

Интересне слово про молоді у краю і її відношення до націоналізму та до покійного полк. Коновальця вголосив прибулий з рідної землі юнак Михайло Гудзилак. Говорили ще адвокат Ониськів і о. І. Коцан з Пітсбургу й оба підкреслили, що наша боротьба нескінчена, та що ще багато жертв потрібно. На поклик п. Ониськова зібрано \$36 на ранених Кар. Січі.

На закінчення виступив ще раз хор з Микіз Ракс і відспівав: „Золоті зорі“ та „Ой, вербо, вербо“. Кінцеве слово вголосив молодий націоналіст, тут роджений Михайло Скрабут. Закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна“.

Треба підкреслити, що програма академії була як слід введена, а за це належить подяку місцевому від. ОДВУ і зазначити вище молодим націоналістам. Гість.

СТРАХОПУДИ МАЙБУТ-
НЬОГО.

На чвертці акра пшеничного поля на Світовій Виставі в Нью Йорку, уставлено страхопуд для відстрашування птахів. Ті, що придумали цей страхопуд, казали, що він кращий, ніж давні страхополохи. Тимчасом хтось там привіз на виставу освою ворону й пустив її. Ворона без страху сіла на страхополох. Кажуть тепер „автори“ страхополоха, що він занадто гарний, щоб птахів відстрашувати.

Пшеницю на виставі в Лондоні засіяло одно пекарське підприємство. Як пшениця доспіє, підприємство її зіжне, змеле й з муки спече хліб — усе на виставі.

НАПАД БАНДИТІВ НА УКРАЇНСЬКОГО СЬВЯЩЕНИКА.

У Ройкрофт, Алта., вночі 26. травня напали на сплячого українського греко-католицького священика Осянчука два бандити з револьверами. О. Осянчук віддав їм коло 19 доларів з калиткою, та бандити не були вдоволені цією сумою, бо думали, що він повинен мати більше. Вони били його, толочили колінами груди, аж коли священик зачав просити, щоб дарували йому життя, вони повірили, що в нього більше грошей не було, і тоді втекли.

Поліція шукає напасників. В тій самій місцевості хтось у білий день вломився до секційного робітника і позабрав увесь харч, що він мав, та дещо інше. Таксамо напали інші секційні наставники в околиці Піс Ривер. Робітник робітника грабує і життю його загрожує.

ЛІК НА ПІХУР І НИРКИ
(Diuretic)

Цю славу європейську природну медицину поручають головно тим, що не можуть удержати сечі, кого пече в піхурі або болять у нирках. Ціна \$1.75. Шість замовлення до: 451-
Mrs. GRETA LESKOVAR,
607 E. 73rd St., New York, N. Y.

В РОДИННІЙ ХАТІ — ГАР-
ТУМО ХАРАКТЕР НАШОЇ
МОЛОДІ.

Наше життя не буває все надто легке. Не кожному доводиться проходити його без терня. Хто живе тісним родинним життям, має свої клопоти. Ще більше мають їх ті, що поширили свої зацікавлення на ширшу мету та віддалися громадянській праці.

Зразкове домашнє огнище, яким опікується розумна жінка і мати є першою складовою клітиною ширшого громадянського життя. В його тісних на око стінах виховується характер майбутніх членів народу. Там пробуджуються в дітях перші мрії про світ казки, перші, може ніколи не здійснені, пориви і наміри... Мати їх напевно не погасить. Люди, які не мріють — не творять. Коли молода дівчина відкриє свої перші радощі, болі та життєві несподіванки мати їх напевно зрозуміє.

Є діти, яким тісно вже змалку в чотирьох стінах рідної хати. Вони вириваються до ширшого життя, ведуть перед між своїми товаришами. Вони проявляють свої замишування до всяких ділянок життя і творять, організують, учать, наскільки на це дозволяють рамки шкільного життя.

Такі діти стають у пізнішому житті відважними одиницями з ініціативою. Але вони теж знайдуть на своєму шляху багато перепон. Випереджувати будуть їх часто маловарті характером одиниці, які мають менше ініціативи, а більше самопевності й відваги в улаштуванні себе в житті.

Розумна мати вміє своїх дітей приготувати на всяке, тоді і всі коліючки, які доведеться стрічати їм колись, не колотимуть їх так болюче.

Молодь треба виховати громадянськи: Стали характер наших дітей, вироблюймо в них гарт душі і тіла і навчимо не дивуватися тому, що стріне їх не одне, що моглоб їх зломити.

Багато бачимо в нашому громадянському житті такого, чого не повинно бути, як зрештою водиться воно і в інших. Всієї особисті дрібниці висовуємо часто на перше місце перед важними і більшими завданнями і подіями.

Всім нашу молоді переходити над дрібницями до денного порядку, не дивуватися людській злості, робити свою роботу. У здоровому суспільстві — мусить бути здорова духово та характерна молодь. І. Д.

СНАЙП В СУБОТУ
217 E. 65th ST. NEW YORK
1. Липня 1939
ВІДКРИТТЯ
РЕСТОРАНУ-ГОСТИННИЦІВ Домі Карпатія (давніше Український Народний Дім).
217 1ST 6. ВУЛИЦЯ, НЬО ЙОРК.

Кухня відтворена від ранку; ввечір у годині 8. ріж-
нородна програма на сцені у великій салі. Після програ-
ми роздача несподіванок. Вступ на програму вільний.
В. Лазута, С. Демидчук, управителі. 148, 54

ПИТАЙТЕСЯ ПОРАДИ Д-РА ЗИНСА
ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ

Недуги крові, шкіри, нервів. Загальну слабкість і перше виснаження. Недуги шлунка й киш-
ника, відходоів задержання, довготривалості нирок
і сечового міхура лікується успішно. Скорі й
доводячі результати. Як маєте якісьбудь не-
домогання, яких ви не розумієте, порадитесь з
доктором д-ра Зинса.
ЕКЗАМІНАЦІЯ КРОВІ І СЕЧІ.
ПРОМІНИ X (екс).
Умірковані ціни. Вразі потреби сплати на рати.
(ЕКЗАМІНАЦІЯ І ПОРАДА ЛАРОМ)
DR. L. ZINS,
(ордінат понад 25 літ)
110 EAST 16th STREET,
(між 4. Есе. і Ірвінг Плейс)
NEW YORK, N. Y.
ГОДИНИ: від 9. рано до 8. ввечір. В неділі: від 9. рано до 3. сполудні.

ШИФКАРТИ

на найбільшій та найкращій кораблі на всі прогулянки і то до всіх
країв. Виготовляємо всі документи, потрібні до подорожі — паш-
порти, Візи, пермити, відеїтети, петіції, і тому наші пасажери не
мають клопотів в дорозі.
ДОЛЖИРИ посилаємо до всіх країв ПОСПИШНО І ТЕЛЕГРАФІННО
і виплачуємо на останній почті під повною гарантією. ПОМАГАЄМО
незаконним легальзуватися відповідно до нових законів.
ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАСВІ СПРАВИ відповідно до тепе-
рішніх обов'язкових законів в краю. Контракти, повноваження, акти
здоров'я, дозвіл на в'їзд і всі інші документи.
Продаємо ДОМИ та річні бізнеси по дуже приступних цінах.
Голодність у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА
по всіх породах та ретельно обслуговує.

S. KOWBASNIUK
277 R. 10th STREET, (між 1-ю і Есею А), NEW YORK, N. Y.BATES & ANDERSON
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
HUDSON, N. Y.ТЕЛЕФОН: 172
Католицький асистент

ДАЛЕКО МЕНШЕ.

Це щира правда, що наша услуга коштує да-
леко менше, ніж пересічна людина є встані за-
платити. Це річ природна, що хто бажає якоїсь
спеціальної услуги, той надіється спеціальних
коштів за ту услугу.

Але кожда родина може домогтися від нас
услуг, і не лаятися якихсьбудь спеціальних ко-
птів. Наші услуги є мінімальні і є встані за-
дополнити всієї людської домогання.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

Подорожі до

• ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ,
• РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Пересиди грошей.
Бізнес в Домі на продаж.
Аскурація річного роду

Нотаріальні акти й старокрасві
справи поладжує:

ПЕТРО БАРТКІВ

Real Estate & Insurance Broker
Notary Public.

309 EAST 14th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Phone: ALgonquin 4-8254.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ

Урадові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—8
ввечір. Н неділі згідно з умовою.
718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.
(near Springfield Avenue)
Tel. Essex 3-4468.

ЕВГЕНІЯ ВАСИЛЕНКО

Повідомляю всіх О. Духовних
Кураторів Церковних: Приймаю
замовлення на „Іконостаси“, Віс-
тари, Тетраподи,
Малюю Церкви і Театральні Де-
кораци.
Все по приступних цінах. Один
український артист, що виконав
найбільше робіт по церквах в
Амеріці.
EUGENE WASYLENKO,
Artist
248 E. 13th St., New York City.

ЕКЗЕМА

В інші шкірні недуги, такі як короста,
висипка, пріш, лишай, хронічні боля-
ки на ногах і т. д. істають чудової по-
деші через уживання славної мазі
MARVAN DERMOPATHIC SALVE.

Це прішпис, зроб-
лений загально ві-
домим доктором
медицини, що має
понад 25 років
практики. Здержує
негайно сверблячу-
ку й біль. Прішпи-
шує гоїння. Дуже
успішний. Цільовито безпечний. Ти-
сячі вдоволених уживачів. Слокі 60 ц.
Подвійної величини 1 долар. Висла-
ємо зворотню почтою. По одер-
жанні заплатіть почтареві. Вислаїть
10 ц. за пробку.

MARVAN LABORATORY
809 Halsey Street, Dep. S.,
Brooklyn, New York.

ДО КРАЮ

• ПРОДАЄМО шифкарті
• ПЕРЕСИЛАЄМО гроші під
повною гарантією доларами
і золотими
• СПРОВАДЖУЄМО до Аме-
рики
• ПОЛАГОДЖУЄМО справи
грунтові в краю та вироб-
ляємо повноваження, контра-
кти і т. п.
Вдайтесь до свого від літ
знаного бюра, на адресу

E.S. WITKOVSKY
130 East 7th St.
NEW YORK, N. Y.

Відвідує брата.

— Чомуж ти, Петре, гово-
рив мені, що іде до брата,
а поїхав відсиджувати кару?
— Таж мій брат сидить
увесь час у криміналі.

ФАРМИ
НА
ПРОДАЖ

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.
174 акри землі, нова „барна“, 14
коров, яляків, 2 коні, трактор і інші
машини, сад, ас. ріка, дім на 10 кім-
нат а електрикою. Вдова мусить про-
дати за \$12,000.
Також маю інші танні фарми. Пи-
шіть до свого агента українця:
MICHAEL GELLNER,
RINGOES, N. J.

НА ПРОДАЖ
МУРОВАНИЙ ДІМ НА 4 ПОВЕРХИ,
на лоті 25x100, близько Ferris High
School у Джерсі Сіті. Голоситесь по
інформації до: 149-51
ROBERT ANDERSON,
394 Grove St., Jersey City, N. J.

Д-р ЮРІЯ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до
12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі
рано від 10 до 12.

Д-р С. ЧЕРНОВ

• Гострі й хронічні недуги чо-
ловік і жінок — Шкіра й кров.
• Аналізи крові для подрумного са-
додства.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслугову.
X & Флюроскоп.

БОЛІНІТ

Рани на ногах, опухлі ноги, на-
бряклі жили, болючі ноги, флег-
ти (запалення жи), напухлі або
болочі коліна чи істочки і ревма-
тичні ноги успішно лікуємо но-
вими європейськими методами без
операції.

Офісові години: щоденно від 1
до 6 ввечір, в понеділки і четвер-
ги від 1. до 8:30 ввечір, Нема ури-
дових годин у неділі.
Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рішнції, як далеко) поза
Ньюарком. Вразі потреби теле-
фонуйте до нас. Обслуга шира
і чесна. — Office
883 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удерефкер
заряджує погребання по ціні та
шкільки, як \$150. Обслуга
найкраща.

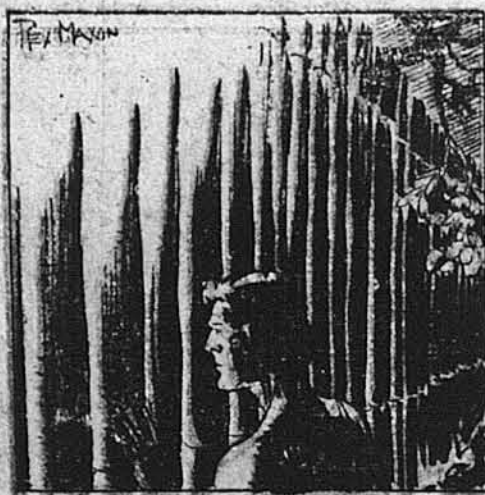
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Malross 5-6877

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(18)

Униз із гір ступав Тарзан до
села людодів. Остержно він
приблизився до частоколу і
заглянув через щілини між
колами. Ніщо, що підпадало
під його зір, не вказувало, що
дикуни держали білих бран-
ців.

Але Тарзан не був задово-
лений. Він хотів перелізти че-
рез частокіл і усадитися
між галузями, що звисали над
ним. Та частокіл був слабкий і
він знав, що не зможе видря-
патись на нього без шелесту
в той час, коли в середині па-
нувала тиша підчас вечері.

З терпеливістю звіра, що чи-
гає на свою добычу, пан нет-
рів ждав. Чорні в середині за-
пали в пообідній сон. Минула
година. Тоді дикуни завору-
шилися тим примітивним ру-
хом, який заповняє нічні кло-
би цивілізації танцюристами.

Чорний мистець зібрав своїх
музик, і розпочав танець.
Цього моменту ждав Тарзан.
Підчас криків танцюристів і
гудіння бубнів він переліз че-
рез частокіл і усадився на
найближчій дереві. Але його
найбільша обережність не бу-
ла запорукою його відкриття.